

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLİĞİ VE GELECEĞİ

Prof. Dr. Reşit SÖNMEZ

Doç. Dr. Atila ALPBAZ

E.Ü. Ziraat Fakültesi

Bu gün Dünya da yetiştiricilik yolu ile sağlanan Su Ürünleri üretimi 6 milyon ton dolaylarında olup, üretimin bu yüz yılın sonunda 30 milyon tona ulaşması beklenmektedir. 1975 yılında yetiştiricilik yolu ile sağlanan Dünya üretimi içerisinde ülkemizin payı hiç denecek kadar az ve Türkiye'nin bir ili büyüklüğündeki İsrail'in sağladığı üretimin % 1'i kadardır. 2000 yılında ulaşılması beklenen Dünya üretimi içerisinde ülkemizin payının ne olacağı, yetiştiricilikte çalışacak olan Ziraat Mühendislerinin eğitimi ve yetiştiricilik açısından ele alınması zorunlu olan araştırmaların yapılmasında Ziraat Fakültelerine düşen görevler hiç zaman kaybetmeden ele alınması gereken konulardandır. Yurdumuzun sahip olduğu zengin su kaynakları, hayvansal protein yönünden var olan beslenme açığımızın kapatılmasında balık yetiştiriciliği yolu ile yararlı olabilecek bir potansiyel olarak Ziraat Mühendislerinin ilgisini beklemektedir. Bunun için de, Ziraat Mühendislerinin konunun önemini kavramaları, temel eğitimini eksiksiz almaları ve öğrencileri yetiştirecek olan Ziraat Fakültelerinin çağdaş ülkelere ulaşabilmek için konuya özel bir önem vermeleri kaçınılmaz bir zorunluluktur.

Türkiye üç yandan denizlerle çevrili, nehir ve çay gibi akarsuları ile gölleri bol; doğal kaynakları açısından bir çok ülkenin sahip olamadığı zenginliklere sahip, Su Ürünleri yetiştiriciliğine elverişli bir ülkedir. Ayrıca yurt ölçüsünde enerji üretimi, taşkınlardan korunma ve tarıma elverişli alanların sulanması için barajlar, göletler ve öteki sulama alt yapılarının hızla çoğalması ve su kaynaklarının kontrol altına alınması kültür balıkçılığı için yeni olanaklar getirmektedir. Söz konusu bu kaynakları su ürünleri bakımından planlı ve düzenli bir şekilde ele alıp, yapılacak girişimler yolu ile yurt ekonomisine büyük katkılar sağlama olanağı vardır. Bu amaçla bir kaç yıl önce Gıda

Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına bağlı bir «SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ» kurulmuş olup, bu genel müdürlüğe bağlı olarak şimdi bölge müdürlükleri, öğretim ve araştırma kurumları geliştirme çabaları sürdürülmektedir. Ayrıca Üniversitelerimizle Devlet Üretim Çiftlikleri ve bazı Zirai Araştırma enstitülerinde var olan doğal su kaynakları «Tarla Balıkçılığı» yönünden değerlendirilmeye çalışılmaktadır. Bunlardan başka pek çok kooperatif ve özel girişimcilerin bu konularda çalışmalarına tanık olmaktadır. Ancak bu kurumlarda çalışan Ziraat Mühendisleri Üniversite öğrenimleri boyunca yeterli eğitim görmedikleri için, hevesli olmalarına karşın pek başarılı olamamaktadırlar. Ayrıca bu konuda yayınlanmış eser ve yurdumuzda uygulanmış araştırmalara ait yayınların sınırlı oluşu, Ziraat Yüksek Mühendisi arkadaşlarımızı yabancı yayınlardan yararlanmaya zorlamakta, bu da yurdumuz için uygun olup olmayacağı bilimsel olarak saptanmamış olan bir çok gerekli gereksiz tekniklerin ülkemize sokulmasına neden olmaktadır. Bu durumda üniversitelerimize düşen bir görev de; eğitim yanında, ülkemiz koşullarına uygun düşecek balık yetiştirme yöntemlerini saptayıp bu konular üzerinde araştırma ve incelemelerde bulunmaktır. Bu da, ancak konu üzerinde yetişmiş bir araştırmacı topluluğu ve gerekli olanakların sağlanması ile mümkün olur .

Özellikle iç sular balıkçılığında üretimle ilgili konularda diğer hayvan yetiştirme dallarında olduğu gibi Ziraat Mühendislerini önemli görevler beklemektedir. Daha şimdiden Su Ürünleri Genel Müdürlüğünde 100'ü aşkın Ziraat Yüksek Mühendisi görev almış olmasına karşın yeni kurulan bölge örgütleri için yetişmiş eleman sıkıntısı vardır. Ayrıca kontrollü zirai krediler konusunda Ziraat Bankasının vereceği krediler Ziraat Mühendislerinin hazırladığı plan ve projelere dayanarak verilmektedir. Diğer tarımsal üretim dalları gibi, Su Ürünleri üretiminin yurt ölçüsünde geliştirilmesi konusunda, başka meslek kolları yanında ve onlarla işbirliği halinde çalışacak Ziraat Mühendislerinin yetiştirilmesi ve görevi başaracak bir eğitim düzeyine ulaştırılması için Fakültelerimize düşen sorumluluk hem ülkemiz hemde mesleğimizin onuru açısından kaçınılmaz bir görevdir.

Su Ürünleri ile ilgili konularda günümüzde duyulan eleman açığını kapamak amacıyla yurt dışına devlet bursları ile öğren-

ciler gönderilmektedir. Ancak sürekli ve gerçekçi çözüm üniversitelerimizde bu konuya gereken yerin ve önemin verilmesi ile mümkün olabilecektir. Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu da konuya gereken önemi göstermiş ve bu amaçla bir de ünite kurmuştur. Hidrobiyoloji Enstitülerinde yürütülen temel araştırmalardan sonra üretim tekniği, ıslah ve üretim ekonomisi yönünden yapılacak çalışmaların etkin şekilde yürütülmesi ve gerçekleştirilmesinde Fakültelerimize düşen öğretim ve araştırma görevini günün koşullarına uygun bir görüşle ve gecikmeden ele almak zorunluğu apaçık ortadadır. Ankara, Çukurova ve Atatürk Üniversiteleri Ziraat Fakültelerinde konu son yıllarda gerektiği şekilde ele alınmış, özel kürsüler kurulmuş yada kürsüler yahut bölümler içerisinde bu konuda çalışan özel seksiyonlar geliştirilmiş bulunmaktadır.

İki yıl önce Fakültemizde Zootekni kürsüsünün adı değiştirilerek ve «Su Ürünleri» adı eklenerek senatoya sunulmuş ve Ziraat Mühendislerinin çalışma alanı hakkında gerçekçi bir görüşle yapılan açıklamalardan sonra yeni kürsü adı senatoca onaylanmıştır. Ancak, hayvansal üretimin diğer kolları ile karşılaştırıldığında Su Ürünleri üretiminin ayrı bir disiplin olduğu, farklı özellikleri bulunduğu, laboratuvar araştırma ve üretim tesisleri bakımından yeni baştan kurulması gerektiği tartışılmaz bir gerçektir. Konu yurt ölçüsünde yeni bir görüş ve hızla ele alındığında, öğretim kurumlarında da buna koşul olarak işe baştan başlamak zorundayız. Daha açık bir anlatımla diyebiliriz ki, Su Ürünleri yetiştiriciliğinde gerek öğretim gerekse araştırma için gerekli laboratuvar ve tesisler yeni bir konu olarak ele alınmalı ve öğretim kadrosu Fakültemizin görev ve fonksiyonu yapabilecek şekilde oluşturulmalıdır. Bütün bunlar bu konuya Fakültelerimizin vereceği değer ve önemle mümkün olabilecektir. Zootekni kürsüsünde, kürsü adına Su Ürünlerini eklemekle, başından beri durumu ve son yıllardaki gelişmeleri açıklanan böyle önemli bir konuda özlenen bir ilerleme sağlanamaz ve uzun süreler geçse bile fazla bir gelişme beklenemez. Zootekni Kürsüsünde var olmayan öğretim birimlerinin geliştirilmesini öğretim üye ve yardımcısı kadrolarının oluşturulmasını yalnız bu kürsünün olanakları ile gerçekleştirmek güçtür. Böyle davranıldığında toplumun Fakültemizden beklediği görevler aksayacaktır.

E.Ü. Ziraat Fakültesi olarak diğer tarımsal üretim çalışmaları içinde kültür balıkçılığının ve diğer Su Ürünleri yetiştiriciliğinin ekonomik önemini ve Ziraat Mühendisinin yetki ve sorumluluğu bakımından gelecekteki durumunu göz önüne alarak bu konuyu geliştirmek ve etkin bir eğitim ve araştırma programı uygulayabilmek için Zootekni bölümü içinde ayrı bir «Su Ürünleri Kürsüsü» kurulmasında zorunluk görmekteyiz. Fakültemiz araştırmacı ve bilim adamlarının da, diğer Ziraat Fakültelerimizde olduğu gibi, çağdaş bir görüşle, konuyu olumlu bir sonuca bağlayacaklarına inanmaktayız.

Yeni yayınlar :

1— ZOOTEKNİ UYGULAMALARI

Prof. Dr. Reşit SÖNMEZ

Dr. Çetin KOÇAK

Asistan Mustafa KAYMAKCI

Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınlarından

2— YONCA

Dr. Rıza AVCIOĞLU

Asistan Hikmet SOYA

E.Ü. Ziraat Fakültesi Zootekni Derneği Yayınları No : 1.